

บทที่ 3

สภาพการเตรียมการวิจัย

ผลิตภัณฑ์จากกก โดยส่วนใหญ่เป็นการทอเพื่อใช้ในครัวเรือนแต่เมื่อมีผลิตภัณฑ์จากกกมากขึ้นจึงมีผู้มารับซื้อ ผลิตภัณฑ์จากกกมีมานานตั้งแต่สมัยปู่ยา เป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ กรรมวิธส่วนใหญ่เป็นการผลิตด้วยมือ ทั้งนี้มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่บ้างคือ การใช้สรีวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการผลิตผลิตภัณฑ์จากกก น่าจะได้รับอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนกรรมวิธีการผลิตเลือก ทั้งนี้รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. 2497 หรือประมาณ 50 ปีที่แล้ว มีชาวจังหวัดยศธร ได้นำพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งชื่อ “ต้นกก” มาปลูกในทุ่งนา ช่วงฤดูฝนจะเจริญงอกงามมาก และเป็นบุคคลแรกที่ใช้ต้นกกมาทอเป็นเสื่อสำหรับไว้ปู นั่ง ปูนอน ภายในครอบครัว ต้นกกมีลักษณะดังนี้ ลำต้นเกลี้ยงเกลาสีเขียว ผิวเรียบ เส้นเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 เซนติเมตร ความสูง 100-150 เซนติเมตร มีใบเล็กน้อยอยู่ปลายยอดขยายพันธุ์โดยใช้หน่ออ่อนปลูก ได้ขอพันธุ์ต้นกกไปปลูกขยายเพื่อทอเป็นเสื่อกบ้าง ได้ทำการปลูกต้นกกอย่างแพร่หลาย การทอเสื่อกถือเป็นกิจกรรมในยามว่าง ที่ทอไว้ใช้เองบ้าง ไปถวายวัด ทำบุญผ้าป่า กฐิน หรือฝากญาติที่มาเยี่ยมบ้างนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เสื่อก จากการทอไว้ใช้เอง เกิดมีแนวคิดขึ้นมาว่า เมื่อสามารถทอเสื่อได้เกือบทุกครัวเรือน เหลือจากที่มีไว้ใช้แล้ว น่าจะนำออกขายให้หมู่บ้านใกล้เคียง และตลาดในตัวจังหวัดอีกทางหนึ่ง จึงมีคนรุ่นใหม่ได้คิดจัดตั้งกลุ่มทอเสื่อกได้ผลิตเสื่อกเป็นหลายรูปแบบ เช่น กระเป๋าถือ ที่ใส่ขวดไวน์ แผ่นรองแก้ว ถังใส่ทิชชู กระติบข้าวเหนียว โคมไฟ เป็นต้น

อาชีพหลักของชาวบ้านคือ การทำนา หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลเก็บเกี่ยว ฝ่ายชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวจะทำงานก่อสร้างและรับจ้างทั่วไป ส่วนผู้หญิงจะไม่ออกไปทำงานนอกบ้านเป็นเพียงแม่บ้านคอยดูแลลูกหลานคนในครอบครัว จึงคิดหาอาชีพเสริมคือการทอเสื่อกโดยทอได้ณบ้านเพื่อไว้ใช้งานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานผ้าป่า งานกฐิน หรือของฝากญาติและผู้มาเยี่ยม แต่ในปัจจุบัน กลุ่มสมาชิกในหมู่บ้านได้มีการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนแนวคิด นำ

จะมีการผลิตเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายจากครัวเรือน และมีการฝึกฝนอบรมการประยุกต์ วัตถุประสงค์ที่มีอยู่ให้เป็นของใช้หลากหลายรูปแบบเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เลือกผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาตลอด ดูได้จากลวดลาย สี สันขอเลือก ที่ บรรจงถักทอลงไปให้มีลวดลายที่มาสัมพันธ์กับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่แบบสมถะเป็นอย่างดี ลวดลายหน้าต่างมีแนวคิดมาจากบานหน้าต่างวัด โบสถ์ มีความวิจิตรบรรจงสวยงาม ลวดลาย ดอกผักแว่น ล้อเลียนดอกผักแว่นที่เกิดตามทุ่งนา ลายลวดหนามเลียนแบบตามทุ่งนา ลายลวด หนามเลียนแบบตามรั้วลวดหนามล้อมบ้าน ลายตาหมากรุกทำเลียนแบบการดำนเล่นหมากรุกของ พ่อบ้าน เป็นต้น ส่วนสีที่ใช้ย้อมต้นกกจะมีสันสดใส ธรรมชาติ บ่งบอกถึงอุปนิสัยของคนอีสาน เป็นคนสนุกสนาน ร่าเริง สีที่ใช้ย้อมกก เช่น สีแดง สีเขียว สีเหลือง ล้วนแล้วแต่เป็นแม่สีทั้งนั้น

กก

กกเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว มีหัวอยู่ใต้ดินแบบเหง้าบางชนิด ที่เราใช้คือ ชนิดที่ขึ้นอยู่ในที่ กลุ่มเช่นเดียวกับข้าว กกเป็นพืชที่ชอบขึ้นตามหนองน้ำ คลอง บึง นาทุ่งที่มีน้ำขัง เจริญงอกงามดี ในดินโคลนสีดำ ดินเหนียว และดินร่วนปนทราย การปลูกกกจะได้ผลจะต้องมีการเตรียมดินที่ดี ดังนั้นวิธีการปลูกคล้ายการทำนา แต่ทำได้สะดวกกว่า เพราะเมื่อตัดไปใช้แล้ว ก็ปล่อยให้แตก หน่อใหม่โดยไม่ต้องปลูกใหม่แบบข้าว เมื่อกกอายุได้ ประมาณสี่เดือน ก็ตัดเอาส่วนที่เป็นใบหรือ ลำต้นปลอม (เพราะไม่มีปล้องหรือข้อ) ที่อาจมีลักษณะสามเหลี่ยมหรือกลม ข้างในกลวงแบบใบ หอม เอาไปผ่าเป็นเส้นเล็ก ๆ (สำหรับบางชนิด) ขูดให้เหลือแต่ผิวที่แข็งแรง ตากให้แห้ง ย้อมสี ให้สวยงามตามต้องการ แล้วทอเป็นเสื่อหรือภาชนะต่าง ๆ ในหลายท้องที่ของประเทศไทย เช่น จันทบุรี ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านทอเสื่อจันทบุรี หรือเสื่อชี ตลอดจนจังหวัดอื่น เช่น จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม ยโสธร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี นครราชสีมา มุกดาหาร เป็นต้น

กระบวนการคิด

ในขั้นตอนการผลิตนี้ จะได้กล่าวเป็นขั้น ๆ ไป โดยสามารถแยกได้สองขั้นตอน คือการ เตรียมกกที่จะนำไปสาน และกรรมวิธีสาน ซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

1. การเตรียมกกที่จะนำไปสาน

ในขั้นตอนแรกนี้ จะกล่าวถึงขั้นตอนการเตรียมกกในการให้ได้มาซึ่งเส้นกก ที่พร้อมจะ นำไปสานโดยจะแยกเป็นวัสดุ และกรรมวิธีการผลิตดังนี้

1.1 วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมกอก

1.1.1 มีดตัดกอก มีดตัดกอกเป็นลักษณะของมีดบาง มีความคมอยู่ระดับหนึ่งเนื่องจากกอกที่ใช้เป็นกอกพันธุ์ญี่ปุ่นที่มีความเหนียวมาก ดังนั้น ก่อนทำการตัดกอกทุกครั้งจำเป็นต้องลับมีดให้คมก่อนที่จะทำการตัดกอกทุกตั้งไป

1.1.2 มีดจักกอก มีดจักกอกเป็นมีดที่ทำขึ้นเพื่อการจักกอกโดยเฉพาะ มีการสั่งทำและการจำหน่ายในหมู่ช่างทำมีดเท่านั้น ไม่สามารถหาซื้อได้โดยทั่วไป ทั้งนี้หากไม่สามารถหาได้ ก็อาจจะใช้ป็นมีดขนาดเล็กมีปลายแหลมคม เพื่อจ่ายต่อการจักกอก

1.1.3 ตู้อบ ตู้อบเป็นการอบต้นกอกที่ตากแห้งแล้วกับก้ามะถันเพื่อเป็นการไล่ความชื้นที่อยู่และป้องกันการเกิดเชื้อราในเส้นกอก ตู้อบโดยทั่วไปมีลักษณะไม่ใหญ่มาก ใช้ไฟฟ้าในการให้ความร้อน จึงจำเป็นต้องมีการอบครั้งละมากพอสมควร

1.1.4 เครื่องรีดกอก เครื่องรีดกอก เป็นอุปกรณ์ในการรีดกอกที่ผ่านการอบในก้ามะถันแล้ว ลักษณะเป็นลูกกลิ้ง 2 อัน ประกบกันข้างบน ข้างล่าง มีแกนขนานข้างทั้ง 2 ข้างเพื่อสามารถให้ลูกกลิ้งหมุน อีกทั้งด้านข้างของแกนมีที่จับสำหรับหมุนกอก

1.2 กรรมวิธีการเตรียมกอก

ในขั้นตอนนี้ เป็นการเตรียมกอกจากที่เป็นต้นกอก จนถึงกระบวนการที่สามารถจะนำเส้นไปสานได้ ซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

1.2.1 การตัดกอก การตัดกอกนั้นต้องเลือกกอกที่มีขนาดพอเหมาะ ลำต้นตรงและอวบ ผิวเรียบ มันวาว มีสีเขียวสด ซึ่งจะมีอายุประมาณ 3 เดือน โดยการตัดไม้ตัดให้ชิดโคนต้นมากนักรห่างจากพื้นดินประมาณ 10 – 15 เซนติเมตร

1.2.2 การคัดขนาดกอก ในการคัดขนาดนั้น ต้องเลือกต้นที่ได้ขนาดใกล้เคียงกัน ทั้งขนาดและความยาว

1.2.3 การจักกอก การจักกอกนั้น การตัดกอกตัดตามจำนวนและขนาดที่ต้องการส่วนมากใช้ความยาว 1 – 1.5 เมตร การผ่าแบ่งต้นกอกให้เป็นเส้นเรียกว่า การส้อย (การส้อย เป็นภาษาถิ่นใช้เรียกวิธีการจักกอก) ขนาดของเส้นกอกที่นิยมใช้กัน คือ 1 ลำต้น ต่อ 3 – 4 เส้น หากลำต้นใหญ่จะจักประมาณ 4 เส้น ต้นเล็ก 3 เส้น แต่ถ้าต้นกอกมีขนาดเล็กจะใช้ขนาด 2 – 3 เส้น จะจักเอาเฉพาะเปลือกข้างนอกให้มีเนื้อข้างในติดเล็กน้อย

1.2.4 การตากกอก หาสถานที่ ๆ เป็นลานกว้างหรือที่ ๆ มีความกว้างใหญ่พอที่จะเกลี่ยกับพื้นให้ถูกแดดได้อย่างทั่วถึง ควรเลือกสถานที่โล่งแจ้ง เมื่อเส้นกอกแห้งสนิทจะสังเกตได้โดยเส้นกอกจะเป็นสีขาวนวล จะทำให้ดูดสีได้ดี ถ้ายังไม่แห้งจะปรากฏเป็นสีเขียวอยู่ โดยที่กลุ่มจะตากประมาณ 10 วัน เพื่อให้แห้งสนิท จริง ๆ

1.2.5 การออกแบบถัก ในการที่จะทำให้เส้นกนกแห้งสนิทและไม่เกิดเชื้อรา นั้น จำเป็นที่ต้องอ่านการออกแบบถัก เพื่อไล่ความชื้นและไม่ทำให้เกิดเชื้อรา

1.2.6 การรีดก เป็นกรรมวิธีการทำให้เส้นกนกมีความเรียบเสมอกันโดยทั่ว ๆ เส้นเพื่อเมื่อนำไปสานแล้วจะไม่ทำให้เกิดเป็นรอยนูน ๆ คำ ๆ ไม่สวยงาม อีกทั้งเพื่อให้ผิวของกนกผู้นั้นที่มีความแวววอยู่ในตัว เพิ่มความแวววับยิ่งขึ้น

2. กรรมวิธีการสาน

กรรมวิธีในการสานที่พบบ่อยนั้น อาจจะเริ่มจากการสานแบบง่าย ๆ ที่เรียกว่า ลาดขัด ซึ่งเป็นการสานด้วยหวายเส้นเล็ก ๆ หรือที่เรียกว่า ใส่หวาย ซึ่งมีลักษณะเป็นเส้นเล็กยาวมาสานขัดกันด้วยการสานขัดกันระหว่างแนวตั้งกับแนวนอน ซึ่งอาจเริ่มจากการสานด้วยการสอดขัดเป็นตาห่าง ๆ ทีละเส้น อย่างที่เรียกว่า ลาดขัดลายหนึ่ง คือ ยกเส้นตั้งขึ้นเส้นหนึ่ง สอดเส้นนอนหนึ่งเข้าไปขัด แล้วข่มเส้นตั้งลง การสานขัดนี้อาจตาห่าง ๆ หรือสานติดกันเป็นตาถี่ ๆ ก็ได้ ต่อเมื่อต้องการให้ลายนั้น ๆ มีความละเอียดและลวดลายสวยงามยิ่งขึ้นก็สานสอดขัดสลับกันมากกว่าหนึ่งซึ่งเป็นลายสองลายสาม เป็นต้น

ลวดลายในเครื่องจักสานและการสานลวดลายต่าง ๆ ในเครื่องจักสานของไทยแต่ละลายจะมีระเบียบและหลักในการสานสลับทอดกันมาแต่โบราณ ด้วยลักษณะของการเล่าปากต่อปากแบบมุขปาฐะ มากกว่าการใช้ตำรับตำรา โดยมักจะคิดคำเป็นหลักที่คล้องจองกับหลักสูตรไว้เป็นหลาย ๆ ไปเช่น “ยกสองข่มสี่ กลับมาอีกที ยกสี่ข่มสอง” เป็นต้น จากลักษณะการสลับทอดลักษณะนี้ ผู้เรียนจะต้องใช้การฝึกฝนและปฏิบัติเองจนจดจำได้ และลักษณะเช่นนี้ทำให้แบบอย่างของลวดลายของเครื่องจักสานในแต่ละถิ่นแตกต่างกันออกไปและมีชื่อเรียกต่าง ๆ แตกต่างกันไป แม้จะเป็นลายชนิดเดียวกันก็ตาม ซึ่งถ้าจำแนกลายต่าง ๆ ออกตามภาษาถิ่นแล้วคงจะมีลายมากมาย อยากแก่การรวบรวม และวิเคราะห์ได้ดังนั้นเพื่อความสะดวกจึงขอแยกลักษณะลวดลายออกเป็นแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 ลายขัด ลายขัดนี้ถือว่าเป็นลวดลายพื้นฐานของการทำเครื่องจักสาน ซึ่งอาจเป็นลวดลายเบื้องต้นของการทำเครื่องจักสานที่เก่าแก่ที่สุดก็ได้ ลักษณะของลาดขัดเป็นการสร้างแรงยึดระหว่างกันด้วยการขัดกันของวัสดุที่ใช้สาน ด้วยการขัดแนวตั้งหรือแนวเส้นตั้ง และแนวนอน หรือแนวเส้นนอน อาจขัดกันให้เกิดช่องว่างระหว่างเส้นต่อเป็นตาสี่เหลี่ยมเล็กใหญ่อย่างไรก็ได้ ลายขัดนี้ได้วิวัฒนาการจากการสานขัดกันระหว่างเส้นตอกแนวตั้ง และแนวนอนอย่างละเส้นมาเป็นการใช้เส้นตอกแนวหลาย ๆ เส้นขัดสลับกันทำให้เกิดลายใหม่ ๆ ขึ้น หรืออาจจะทำการสอนทแยงมีช่องว่างเป็นรูปข้าวหลามตัดก็ได้ หรือจะเพิ่มเส้นตอกด้วยการยกและข่มสลับกันไป เช่น

พวกสายสองและสายสาม ซึ่งจะทำให้ได้สายขัดที่ละเอียดยิ่งขึ้น และมีสายที่ปรากฏบนผิวแปลก ออกไปด้วย

2.2 สายทแยง สายทแยงนี้มีลักษณะการสานคล้ายการถัก ส่วนมากจะใช้ดอกปิ่น หรือ ดอกเส้นแบน ๆ บาง ๆ เพราะการสานลายชนิดนี้ต้องการแผ่นที่บัพที่มีความโค้งที่เป็นผนังของ ภาชนะทรงกระบอกเป็นส่วนใหญ่ โครงสร้างของสายทแยงมุมชนิดนี้จะเบียดตัวกันสนิทจนเกือบ ไม่มีช่องว่างเป็นลายสานที่ต้องการผิวเรียบบางสามารถสานเชื่อมต่อกันได้ โค้งตัวไปตามความโค้ง ของภาชนะที่ต้องการได้ สายทแยงอีกชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันทั่วไปคือ ลายหมุมหรือลายหก เหลี่ยม ภาคเหนือ เรียกว่า ลายเกล็ดเต่า ซึ่งใช้สานพาหรือกันโคลงแอบข้าว แอบขนสั้น กล่องข้าว ลายชนิดนี้มีใช้กันทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย

2.3 ลายแบบขด ส่วนมากจะใช้สานภาชนะซึ่งเป็นการสานรูปทรงขึ้นด้วยการขดของ วัสดุซ้อน ๆ กันเป็นชั้น ๆ แล้วใช้ตัวกลางเชื่อมถักเข้าด้วยการเย็บ ถักหรือมัด ระหว่างเส้นวัสดุอาจ จะเป็นวัสดุที่ได้รับการถักเป็นเส้นเป็นริ้วแล้ว หรือเป็นวัสดุธรรมดา ที่ยังไม่ได้ถักก็ได้ลักษณะการ ทำเครื่องจักสานด้วยระบบการขดนี้อาจเป็นวิธีการทำเครื่องจักสานที่เก่าแก่ที่สุด ซึ่งเริ่มต้นด้วย การนำกิ่งไม้ เถา หรือต้นไม้มานาคเป็นวงกลมแล้วถักเชื่อมกิ่งไม้ เถา หรือต้นไม้นั้นเป็นชั้น ๆ เรื่อยไป จนเป็นภาชนะและจากลักษณะของการสานแบบขดนี้ได้พัฒนาเป็นลำดับ ตามความ ต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยซึ่งอาจจะมีรูปทรงและลวดลายต่าง ๆ กันไป แต่โดยทั่วไปแล้วจุด เริ่มต้นของการสานจะเริ่มต้นมาจากการขดมาจากวงใน ในลักษณะที่เป็นกันหอยเสมอ การสาน ลายขดในเครื่องจักสานมักจะใช้วัสดุจำพวกหวาย ปอ และวัสดุอื่น ๆ ที่ไม่สามารถมาอยู่ได้ด้วย ความแข็งแรงของตนเอง เครื่องจักสานด้วยลายขดในประเทศไทยมีไม่มากนัก ส่วนมากจะเป็น เครื่องจักสานหวายและยาลิเถา เช่น ตะกร้าหิ้ว กระเป๋าดื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีพวกไม้ไผ่อ่อน ที่นำมาจักเป็นดอกบาง ๆ แล้วนำมาขดเย็บติดกันเป็นชั้น ๆ เช่น การทำหมวก กระเป๋า เป็นต้น

2.4 ลายอิสระ ลายอิสระหรือลายไม่มีหลักนี้จัดได้ว่าเป็นลายที่สานขึ้นอย่างอิสระตาม ความต้องการของผู้สาน ไม่สามารถจัดเข้าในระเบียบลายหรือหลักการสานลายต่าง ๆ ดังกล่าว แล้วลายประเภทนี้สามารถสร้างรูปทรง โครงสร้างของสิ่งที่สานขึ้นด้วยกฎเกณฑ์ของตนเองเป็น ระเบียบแบบแผนเฉพาะตน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นลายที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่อิสระตามความต้องการ ใช้สอยโดยวัสดุต่าง ๆ กัน เช่น การสานแฝงรั้วไม้ไผ่ กิ่งไม้ เถา หรือการสานเครื่องเล่น เครื่อง ประดับด้วยใบไม้ เช่น กำไลข้อมือ เข็มขัดใบลาน ใบตาลหรือใบไม้อื่น ๆ รวมถึงการสานดอกไม้ พวงมาลัย เพื่อใช้ในการสักการบูชาสิ่งที่เคารพนับถือในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามลายอิสระหรืออาจเรียกว่าลายไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนก็ได้ เพราะในท้องถิ่นแต่ละแห่งจะทำตามความนิยมแต่ละถิ่น และความคิดของผู้สายแต่ละคน นับว่าเป็นลวดลายที่

เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างลวดลาย ให้เกิดเครื่องจักสานที่ต่างจากลวดลายแบบอื่น ๆ และลายชนิดนี้จะพลทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทย นับว่าเป็นลายที่น่าสนใจลายหนึ่งของกระบวนการของการทำเครื่องจักสาน

ในขั้นตอนนี้ จะใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสาน ทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ โองขนาดเล็ก ฐานและโครงของโคมไฟตั้งโต๊ะ ทั้งนี้ต้องเป็นอุปกรณ์ที่สามารถคงรูปด้วยตนเอง เช่น โอง ไห กระบอกไม้ไผ่ ไม้ไผ่สานห่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากการสานเส้นกก ไม่สามารถขึ้นรูปได้ด้วยตัวเองและการสานนั้นเป็นเพียงการตกแต่งวัสดุเท่านั้น

รูปแบบผลิตภัณฑ์จากกก

ผลิตภัณฑ์จากกกที่มีการผลิตออกมาจำหน่ายนั้น คือ เสื่อกก ต่อมาทางกลุ่มได้ผลิต กระติบข้าวและโคมไฟออกมาและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทำให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์ อื่น ๆ ตามมาอีกจำนวนมาก โดยปัจจุบันทางกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น เก้า รายการดังต่อไปนี้

1. กระเป๋าสตรี

- 1.1 กระเป๋าสตรี แบบสะพายทรงเอ และรูปทรงเหลี่ยม (บุผ้าและไม่บุผ้า)
- 1.2 กระเป๋าสตรี แบบหู้หัวไม้ หูห้วยทรงเอ และรูปทรงเหลี่ยม

2. กระติบข้าว (ทุกขนาด)

3. โคมไฟ โคมไฟนี้ ส่วนมากเป็นการซื้อโครงโคมไฟมาและนำมาสานจากกกเพื่อ การตกแต่งและการสานจากกกที่บริเวณส่วนบนของโคมไฟ เช่น กระถาง นำมาประกอบกับ โคมไฟ เป็นต้น

4. กล่องบรรจุผ้าไหม กล่องเอนกประสงค์ทุกขนาด

5. ชุดจานรอง รองแก้ว

6. ของชำร่วย เป็นการสานเส้นกกบริเวณด้านข้างภาชนะดินเผา

7. หมวก ทำมาจากเสื่อกก

8. ที่ใส่ขวดไวน์

9. กล่องใส่กระดาษทิชชู

ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดนี้ ได้จัดทำตามคำสั่งซื้อของลูกค้า ส่วนรูปแบบ ลวดลาย ของผลิตภัณฑ์ทางกลุ่มนั้นจะสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง และส่วนใหญ่จะเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะ โคมไฟนั้น ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสุดยอดผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับ สำหรับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ก็มีผู้ที่สนใจติดต่อไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY